

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt VI. Ipsâ bonitate Dei Iudicia Dei fieri probatiora & illustriora.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

Tertull. lib.
de Patient.
c.9. & 10.

mortales plus peccarent, si diuinam vindictam minùs formidarent. Et vel eò ipso plus peccarent, quia vindictam ipsi sumerent de inimicis. *Quid credimus Iudicem illum*, ait Tertullianus, *si non & ultorem?* Hoc se nobis repromittit dicens: *Vindictam mihi, & ego vindicabo; id est, patientiam mihi, & ego patientiam remunerabo. Qui vindicat se, honorem vnici Iudicis, id est, Dei abstulit. Post vindictam sequitur pœnitentia, fuga & reatus, vt pari modo plectamur. Quisquis ergo cogitat, in Deo esse Iustitiam vindicantem; & Deum metuit, ne pœnam illius incurrat; & vlcisci se desinit, quia nouit, alium meliorem superesse ultorem: & denique, si illa pulset cogitatio:*

Ierem. 12.

Quare via impiorum prosperatur: bene est omnibus, qui pœnaricantur, & iniquè agunt? mox sibi respondet, nouit iustissimus Mûdi vindex tempus puniendi. Sæpe via initio prospera, ferali exitu terminatur. Per florida prata, ad metuenda venitur præcipitia. Neque quibus bene est, semper est beatè. Vidimus, multis multum dari, qui ducebantur ad rogam. Aspeximus multos, in planif-

Ierem. 48.9.

sima glacie, ludere, & perire. Non fuit fausta vox illa: *Date florem Moab, quia florens egredietur*, sequitur enim: *& ciuitates eius deserta erunt, & inhabitabiles.* Nimirû sicut bos victimandus vitta & corona redimitur, vt ornetur ad cædem; sic Moab, sic impius, *florens egredietur*; vt, velut exitij sponsus, pereat coronatus.

C A P V T V I.

Ipsa Bonitate Dei, Iudicia Dei fieri probatiora, & illustriora.

I.

Psal. 118.

Is Omniscientiæ, ac triplicis in Deo Iustitiæ fundamentis, addi potest debetque illud etiam Bonitatis, vt dicere possimus: *Initio cognoui de testimonijs tuis: quia in æternum fundasti ea.* Sunt enim hæc quinque firmissima, & verè æterna, nec vllis vnquam machinis quassanda diuinorum Iudiciorum fundamenta. De Alcæo alij, alij veriùs referunt de Pittaco Mitylenæo, eum iustitiæ tantam estimationem habuisse, vt filij occisor ad eius tribunal mitteretur; bonitatem tantam ostendisse, vt & huic ipsi ignosceret, vix credibili in posteros exemplo. Nam *Tyrrheum Pittaci filium, cum, in*

tell-

tonstrina sedentem faber quidam erarius, impacta securi, occidit. Cuius manus homicidam vinctum miserunt ad Pittacum, ut de eo supplicium sumeret. At ille, cognita causa, dimisit hominem dicens: Ignoscantiam esse potiore penitentia: seu: Melius est ignoscere, quam punire. Hoc factum dictumque ita Pittacum reddidit amabilem, ut inter Mundi sapientes reponeretur. Dei Filium nos occidimus, sanguis eius adhuc clamat de terra, rei sumus. Non possumus negare factum. Ipse enim vulneratus est, propter iniquitates nostras, attritus est, propter scelera nostra. Quid supererat? Ante Patrem illius stabamus, qui nos perdere potuisset in gehennam. Sed ille inexpectatam protulit sententiam. Audi Filium illius: *Euntes autem, ait: discite, quid est: Misericordiam volo, & non sacrificium.* Potuisset damnare, voluit saluare; & meritis vindictam exhibuit gratiam; quando & Filius eius pro crucifixoribus suis oravit, immo morte sua redemit ipsos etiam suos crucifixo. Quæ maior Bonitas excogitari potuisset? Rex ille, cum audisset vel seruos suos contumelios affectos & occisos, iratus est, & missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum succendit. Deus audiuit & vidit, Filium suum unigenitum, heu quantis, ante iniquos Iudices, contumelios affectum, ac denique etiam, in infami ligno, dirissimè interemptum, cum mittere posset duodecim millia, immo duodecim mille legiones Angelorum, & Deicidas perdere, non misit, sed illis ipsis sanguinem in lytrum ac redemptionem donavit, qui eum profuderunt. Quis posset esse altior gradus charitatis?

Eras. lib. 7. Apoph.

Isa. 53. 3.

Matth. 6. 1. 3.

Matth. 22. 7.

Ob hanc charitatem ait Apostolus: *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis:* Rectè, inquit S. Bernardus, non Pater iudiciorum, vel ultionum dicitur, sed Pater misericordiarum: non modo quod pater videatur misereri potius, quam indignari, & quemadmodum pater filiorum misereatur timentium se; sed eo magis, quod miserendi causam & originemumat ex proprio; iudicandi vel ulciscendi magis ex nostro, ex nostris scilicet peccatis. Sed si propter hoc Pater misericordie, quare Pater misericordiarum? Apostolus nobis in vno verbo, in filio vno, ipsam quoque duplicem misericordiam commendat, Patrem dicens non vnius tantum misericordie, sed misericordiarum, & Deus non vnius, sed totius consolationis, qui consolatur nos, non modo in hac, vel illa, sed in omni tribulatione. *Misericordia Domini multa ait quidam; quia videlicet multae tribulationes infortium, & de omnibus his liberabit eos*

II.
2. Cor. 1. 3.
S. Bernard.
serm. 5. de
Natali Do-
mini.

Dominus. Vnus est Dei Filius, unum Verbum, sed miseria nostra multiplex, non modo magnam misericordiam sed multitudinem querit miserationum. Forte tamen propter substantiam duplicem, qua subsistit humana conditio, cum sit vtraq, tam misera, non incongrue duplex hominum dicatur esse miseria, licet sit multiplex in vtraq. Siquidem & corporis & cordis nostri tribulationes multiplicata sunt, sed ab vtriusq, necessitatibus eruit, qui totum hominem saluum facit.

III.

Est illius quidem & punire peccatores, sed proprium illius dicitur esse, *misereri semper & parcere*. Quia in hac vita suam exerit bonitatem, in altera ostendet seueritatem. Ibi vt iustus, hic vt misericors vult prædicari. Cuius Misericordiam ac Bonitatem, qui agnoscit, nã ille nunquam in impatientiam ebulliet, sed verbum illud bonum eruçtabit: *O quam suavis est, Domine, spiritus tuus in omnibus!* itemque, *Cum das nobis disciplinam, inimicos nostros multipliciter flagellas, vt Bonitatem tuam cogitemus iudicantes: & cum de nobis iudicatur, speremus Misericordiam tuam.* Nihil de viro bono mali suspicamur; consilia, facta, dicta illius nunquam sinistrè accipimus, aut interpretamur; cur suspicemur de Bono Deo? aut cur de illo malè cogitemus? Multùm proinde refert, *diuitias Bonitatis eius, & patientia, & longanimitatis non contemnere, sed curatissimè expensas habere.* Quia autem bonitas rei, aliud nihil est, quàm perfectio rei, siue naturalis, siue moralis, facile est videre, naturalem in Deo bonitatem summam esse, cum in eo summa sit nature excellentia, per quam omnem à se ipso, & in se ipso, adeoque illimitatam, infinitamque habet perfectionem. Itaque in eo infinita lux, infinita sapientia, infinita potentia, infinita pulchritudo, infinita suauitas, infinita voluptas, infinita beatitudo, infinita sanctitas, infinita benignitas, infinita misericordia, tanquam in infinito quodam bonorum omnium Oceano, continetur. Itaque est fons inexhaustus omnis boni; fons fontium indiuisus, nec per multas formas, tanquam per riuos dispersus, sed in suamet natura vnica & simplicissima hæc omnia eminentissimè complectens; se ipsum implens, nec aliunde capiens mensuram aut terminum, sed vndique interminatus & illimitatus; cui nulla potest fieri accessio, nullum accidere detrimentum. Arbor bona potest ardescere, vinum bonum potest expirare; gemma bona potest perdere splendorem; homo bonus potest in vitia declinare; potuit & Angelus bonus excidere, ac fieri teterrimus cacodæmon; at Consilia

Sap. 12. 1.

Ibid. 7. 22.

Rom. 2. 4.

Iustitia, & Veritas Domini manet in æternum; possunt ipsi coeli veterascere, at Dominus idem ipse est, nunquam senescit, nunquam deficit. *Initio tu, Domine, terram fundasti, ait: & opera manuum tuarum sunt cali. Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes sicut vestimentum veterascent. Et sicut opertorium mutabis eos, & mutantur: tu autem ipse es, & anni tui non deficient, nec mores tui, sanè suaves, sanè boni, sanè amabiles. O homines, nolite considerare in Principibus, quorum gratia, sæpe cum Sole, occidit; quorum fauor, vt aura vertitur; quorum vultus hodie suavis, & comis, & amicùm aridens, cras plenus truculentia. Deus idem semper est, semper bonus, semper patiens, semper ad ignoscendum paratus; eaque est longanimitate, vt malit parcere, quàm plectere.*

Diuitias Bonitatis Dei, ait Origenes, ille agnoscere potest, qui considerat, quanta in terris mala quotidie homines gerant, & quomodo penè omnes declinantes & simul inutiles facti, latam & speciosam perditionis ambulant viam. Si quis consideret, quanti in Deum quotidie blasphemant, & in calum extendunt linguas suas. Iam quid de fraudibus, de sacrilegijs & piaculis dicam? Si quis ergo hanc Bonitatem Dei, & sustentationem eius, & patientiam contemnit, ignorat, quòd per hac ad penitentiam prouocatur. Sed vos non dissoluat hoc, & tardos, ad conuersionem faciat: quia rursus patientia eius & sustentationis certa mensura est; non in se, cum sit infinita, sed ratione nostri, quibus certam mensuram posuit peccatorum, vt etiam Iustitiæ eius locus relinquatur. Quòd si faciem eius præoccupemus in confessione; si, dum extendit manum suam, dum vocat, dum annuit, non renuimus, tum bonum, tum benignum experimur. Quemadmodum enim nimbus vitreus balsamo plenus ad balsami effusionem est procliuissimus, ita infinita illa Bonitas, ob ipsam suam perfectionem, ad sui communionem maximè propendet; & quidem, natura suà, diuinis personis se totam communicat; creaturis autem libere se communicat pro captu cuiusque. Hominum culpa est, si se non faciunt, cum diuina gratia, capaces; si fugiunt benefacere cupientem. Nam si faciem eius in confessione præoccuparent, si sua vulnera illi ostenderent; si detegerent calamitates, profectò voluntatem eius ad miseriæ illorum opitulandum incitatissimam reperirent. Vult enim Deus creaturæ miseriæ tollere, vult illi bene esse.

Psal. 32. 17.
Psal. 110. 3.
Psal. 116. 2.
Psal. 101. 27.

Psal. 145. 3.

I V.

Orig. in c. 2.
ad Rom.

Eapro

V.
Exod. 34. Eapropter eximiae illae laudes existunt: *Dominator Domine Deus, misericors & clemens, patiens & multa miserationis, & verax, qui custodis misericordiam in millia, qui aufers iniquitatem, & scelera atq; peccata.* Item: *Et tu Domine Deus miserator & misericors, & patiens, & multa misericordia.* Et idem: *Misericordia Domini plena est terra.* Ac rursus: *Suavis Dominus vniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius,* ait. Ergo & super Angelos, & super homines; super beneficia, & super supplicia, quia citra condignum punit. Itaque nullus relinquitur querelae locus. Puniatur licet peccator, sciat, Dominum, cum iratus fuerit, misericordiae recordari; & agnoscat, quidquid patitur, tamen se plus commuuisse. Et facile agnoscet, quisquis meminerit, se puniri à diligente, & misere Deo. Nihil videtur iniquum, quod faciunt amantes. Denique qui nondum perspicit quàm iuste secum agat Deus, Bonitatem eius in memoria habeat, & dicat: *Bonus es tu: & in Bonitate tua doce me iustificationes tuas.* Non enim potest non iustum cogitare Deum, qui cogitat bonum; neque irae ascribit, quod videt, facere amantem. In Platone laudatur, quòd iratus seruo, cum eum castigare pararet, & fortè interueniret Xenocrates, Xenocrati dixerit: *Flagella hunc puerum, nam ipse sum iratus.* Sibi nimirum diffusus est homo Philosophus, sentiens animi commotionem cum vulgus hominum tum maximè puniat, quando irascitur. Irascitur Deus peccatis, sed nunquam illum ira præcipitat; immò semper Iustitiam Misericordia ad æquilibrium reducit, aut velut indiuidua focia comitatur. Quamobrem Habacuc audent dicere: *Cum iratus fueris, misericordia recordaberis;* & adeò id facit Deus, ut etiam in ipso loco damnatorum citra condignum puniat. Quis ergo tam bonum Deum accuset tyrannidis aut crudelitatis?

VI.
Lud. Blosius
Monil. spi
rit. cap. I. Nulla illum res magis offendit, quàm si Iudicia eius existimemus esse sine Bonitate. Notum est illud, quod Blosius refert, Deum aliquando Sanctissimæ virgini Catharinæ Senensi dixisse: *Peccatores, qui in mortis extremitate desperant de misericordia mea, multo grauius me offendunt, & magis mihi displicent, hoc vno peccato, quàm omnibus alijs iniquitatibus, quas vnquam commiserunt. Qui enim desperat, contemnit aperte ipsam misericordiam meam, & perversè existimat, iniquitatem suam maiorem esse, quàm sit eadem misericordia & Bonitas mea. Vnde detentus huiusmodi peccato, non dolet de offensa in me admissa, sed dolet de irremediabili damno suo. Qui si in veritate do-*

doleret, quod me offendisset atq; contempisset, & in misericordia mea fideliter speraret, ipse eam certissime inueniret: quoniam in infinitum maior est ipsa misericordia mea, quam sint omnia peccata, quæ unquam fuerunt commissa, vel qua committi possunt ab aliqua creatura.

Cogitant nonnulli, Si ego Deus essem, nequaquam tot homines damnarem: ita tacite, immo satis aperte, suam putant maiorem esse, quam Dei Bonitatem. Sed falluntur amentissime, cum illorum Bonitas sit exigua, Dei autem infinita, semperque homines sint, ad vindictam, diuinam illam misericordiam, proniores. Cuius rei luculentum D. Dionysius Areopagita recenset exemplum. Carpo Episcopo multa diuinitus erant reuelata, inter quæ ipse Sancto Dionysio hoc visum denarravit. Abduxerat idololatra quispiam Ethnicus, à Christi fide & Ecclesia, hominem Christianum. Displicuit & illius effectio, & huius defectio tantopere Carpo, vt nimio quodam Zelo contactus, iudicaret, eos vitæ indignos esse, indignosque, quos terra sustineret. Quare Deum impensè precatus est, vt amborum vitam repente extingueret. Voluit hunc serui sui errorem corrigere diuina Bonitas. Tale ergo illi visum obtulit. Aspicienti sursum videbatur se se cælum aperire, ac longè latèque diductum IESVM Saluatorem, in lucidissimo throno, summa cum maiestate, sedentem exhibere; circumsecus Angeli, sine numero, multi, & præ sideribus fulgidi astabant. Talis erat aspectus cæli. Inde cum ad inferiora oculos reduxisset Carpus, profundissimam quandam conspexit voraginem, viperis anguibûsque horridissimis refertam. In crepidine extrema voraginis, duo illi, quos è vita eliminatos volebat, velut in lubrico, ac præcipiti, & ruinæ proximi, tremebundi & miserabiles consistere videbantur. Impulisset eos Carpus, si propinquior illis adfuisset: nam & grauius ferebat, eos non protinus absorberi, sicut Dathan & Abiron quondam. Sed nesciebat, cuius spiritus esset. Igitur, oculis iterum in cælum ire iussis, vidit clementissimum IESVM misericordia tactum, è sublimi illo suo throno confurgere, cælestique sede relicta, ad illos ipsos duos miserandos homines in terram descendere, eisque manum benignissimam porrigere; quibus & Angelorum illa infinita multitudo Dominum suum comitata opem ferebat. Hoc spectaculo, cum attonitus esset Carpus, conuersus ad eum IESVS his ferè verbis Clementiam suam expressit, omni vtique humana clementia su-

VII.

D. Dionys.
Areop. Epist
ad Demo-
phil.

F

pe-

periores: *Paratus sum. Carpe, iterum, pro saluandis hominibus, pati: & istud mihi gratum est, modò non alij homines peccent. Tu autem, inspicere, an tibi utile sit, illam cum serpentibus mansionem præferre Dei, ac bonorum clementiùmque Angelorum consortis. Hac visione monstratur, quàm longè Dei Iudicia, Iudicijs hominum sint mitiora.*

VIII.

Profectò si Deus hominibus suam iudiciariam potestatem traderet, si non omnes, saltem longè plures quotidie ad Orcum mitterentur. Non illi orarent, pro ijs, à quibus læduntur, non eis se se amabiles, sed feros, sed truces, sed truculentos exhiberent.

Apud Lud.
Blot. Monil.
spir. cap. 1.

Alius est Deus, qui S. Gertrudi hæc aliquando dixit: *Vilissimum foret, homines scire, & in memoria semper habere, quòd ego Virginis Filius, pro salute eorum asto ante Deum Patrem: & quancumq; ipsi ex humana fragilitate delinquant corde suo, offero pro eis Deo Patri cor meum immaculatum, in emendationem. Quando verò offendunt opere, exhibeo manus meas perforatas: Et ita in quibuscumq; delinquant, statim innocentia mea placò Patrem, ut illi pœnitentes facilem semper obtineant veniam peccatorum. Hoc non facerent homines, aut certè rarissimi sunt, eoque magis laudandi, qui imitantur. Et si vel maxime imitantur, quantam non sentiunt, in animo, luctam? quas pugnas non experiunt? Deus autem quàm Bonus sit, ex eadem Virgine Gertrude intellige. Audierat illa aliquando, pro concio-*

Blot. Ibid.

ne, Neminem posse salutem consequi, nisi saltem tantillum vera charitatis habeat, ut ex amore Dei pœniteat abstineatq; à peccato: ipsa apud se cogitabat, plurimos migrare ex hac vita, qui videntur pœnitere magis timore gehennæ, quàm Dei amore. Talia voluenti Benignissimus cælestis Pater, in hunc modum, respondit: Quando video illos agonizantes, qui mei unquam dulciter recordati fuerunt, vel aliquid meritorij operis peregerant, in ipso mortis confinio, exhibeo eis me tam piùm, amabilem, & benignum, ut ipsi ex intimis cordis medullis doleant, quòd unquam me offenderint: ac per talem pœnitentiam apti redduntur ad salutem consequendam, & perire non possunt. Hæc vera esse, in cælo videbimus, & Iudicia Dei amore, misericordia, benignitate permixta agnoscentes, clementiam diuinam æternùm cantabimus. Nunc satis est intelligere, quàm mitem etiam in hostes Dominum habeamus. Mirati sunt olim Favorinum homines, quòd cum Imperatore similtatem gerens viueret: ô quàm multi viuunt, & æternùm viuunt, qui gerunt cum Deo similtatem! sed, eo miserante, resipiscunt, Tantus amor Creatoris, tanta Numinis mise-

ratio. Nam si viscera sua, ipsumque suum Unigenitum Christum in nos effudit, cum adhuc conciliati non essemus, dicente Zacharia: *Per viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitaui nos oriens ex alto*; cur eandem misericordiam suam retraheret, postquam nos morte sua suos fecit? Nam, teste Paulo: *Commendat Deus Charitatem suam in nobis, quod cum inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est: multo igitur magis nunc iustificari in sanguine ipsius, salui erimus ab ira per ipsum.*

Luc. 1.3.

Rom. 5. 78.

C A P V T VII.

Miseria non videntium, & fructus videntium Deum omnia videntem.

Um aliquando Christus ab Hierichunte non procul abesset, cæcus, qui in via stiperat collegerat, intellexeratq; ex turba Dominum comitante, quis transfret, contentissimam voce clamavit, dicens: *IESU Fili David miserere mei.* Et qui praebant, increpabant eum, ut taceret. Ipse vero multo magis calmabat. Quasi calcar, non frænum; immo, quasi non aquam, sed oleum flammæ addidissent, ita non modò non compescuerunt clamantem, sed etiam prohibendo magis incitauerunt. Cur cæcus increpatione non passus est se emendari, cum alioqui homines à nulla non re abstineant, reprehensi? Sensit nimirum, quantum sit malum in cæcitate, quantumque bonum in usu oculorum. Maluit igitur reprehendi, quam cæcus manere. *Nil cæco miserius, clamant cæci.* Raphaël ad cæcum Tobiam ingressus salutavit eum, & dixit: *Gaudium tibi sit semper. Et ait Tobias: Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen celi non video?* Sic cæcitas omnia facit amarescere, atq; ipsum gaudium vertit in luctum. Nil cæco lumen, nil dies, nil ipse Sol prodest. Palpat, & offendit ad omnes parietes. Vbique tenebras patitur; omnia sunt illi caligo: sit meridies licet, tamen ille noctem in oculis circumfert. Non illum in hortis flores, non virorum graminum, non purpuræ fulgor oblectat: atra, apud eum, & mæsta sunt omnia; ac quamuis sit in Paradiso, in Tænaro sibi versari videtur, & in ipso Acherunte. Quid multis? fortissimus ille tot victoriarum numerator Samson, postquam oculos amisit,

I.

Luc. 18. 35.

Tob. 5. 11.